

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 6

LJUBLJANA, DNE 4. FEBRUARJA 1937

LETO X.

Svobodna delavska organizacija - podlaga demokracije

Krščansko delavsko gibanje je po svojem ustanovitelju osnovano kot svobodno, na demokraciji slo- neče gibanje. Znana je dr. Krekova zahteva, da to gibanje ne sme biti odvisno niti od časopisja, niti od kake organizacije ali stranke. Ker kakor hitro bi bila ta odvisnost, po- tem ni krščansko delavsko gibanje nič več svobodno in stoji že pod vplivom trenutnega političnega živ- ljenja ali pa poedinih oseb.

Krščanske strokovne organizacije v Nemčiji n. pr. bi lahko postale veliko močnejše, če bi mogle v svo- bodnem udejstvovanju nuditi delav- stvu vso oporo v boju s kapitaliz- mom. Degenerirana socialna demo- kracija bi ob doslednem boju kršč. strokovne organizacije za delavske pravice podlegala in zgubljala tla med delavstvom. Položaj med krščan- skim strokovnim gibanjem in social- demokraškim bi se bil na ta način spremenil in vodilno vlogo bi pre- vzele krščanske strokovne organi- zacije. Toda politično udejstvovanje katoličanov v Nemčiji, ki je slonelo na Centrumu, svobodne krščanske strokovne organizacije ni preneslo. Politika premoč Centruma, ki je hotel biti vsemogočen gospodar nad katoličani v Nemčiji, je zatrla vs vpliv krščanskega delavskega giba- nja. Zato se krščansko delavsko gi- banje ni moglo svobodno razvijati in v usodnem trenutku je brez po- sebne pretresa prišlo do tega, da je ves Centrum glasoval za poobla- stilo Hitlerju, ki je tako postal vse- mogočen gospodar tudi nad kato- liki. Le zavedni kršč. delavski vodi- telji so čutili v svojem srcu težak udarec nad demokracijo ne le za strokovne organizacije, ampak za ves nemški narod.

Prav podoben razvoj je bil tudi v Avstriji. V svobodni kršč. strokov- ni organizaciji bi avstrijsko delav- stvo videlo pravo svojo zaščitnico in ne bi jim bilo treba iskati zaščite v socialni demokraciji, dasi jih ve- liko število po duhu ni spadalo tja. Toda če potrebne zaščite delav- ci niso mogli dobiti v politično pod- rejeno kršč. strokovni organizaciji, kapitalizem pa je pritiskal vedno hujše, je vse težišče socialnega vpra- šanja radi tega prehajalo na social- no demokracijo, čeprav je bila ona tudi meščansko in svetovno nazorno bolj nastrojena kot pa delavsko bor- beno. In danes, ko so ukinjene vse druge delavske strokovne organiza- cije in je bivša kršč. strokovna orga- nizacija sedaj priznana kot državna organizacija, ima ona od vsega del- avstva, kar ga je v Avstriji, včla- njenega komaj toliko, kot ga je imela sama prej. Kje so drugi? Odvzeta je delavstvu svoboda in raje ostane neorganizirano in čaka...

Podoben poskus je v katoliških vrstah napravil pred leti msgr. Šra- mek v ČSR. Nasproti svobodni kršč. strokovni organizaciji, za katero je v predvojnih letih veliko delal tudi

Osmi teden stavke v Vevčah

Dolžnost in skrajni čas za oblast je, da tu poseže vmes in napravi red

Osmi teden že stavka papirniško delavstvo v Vevčah za obrambo svo- jih pravic. Vendar še ni nikakega izgleda, da bi se stavka v kratkem zaključila. Vsa naša javnost se čudi, da tu ne pride do razgovorov, s ka- terimi bi se spor med prizadetimi strankami poravnal.

Dobro pozna vsa naša okolica vzroke stavke. Dobro ve, da je pra- vica na strani delavstva, ve tudi to, da je bila stavka s strani podjetja naravnost izzvana. Vsi sloji v bližnji in daljni okolici poznajo vevško de- lavstvo kot pridno, pošteno in zelo miroljubno delavstvo. Dokaz, da je skrajno miroljubno, vidijo ljudje v shodu z dne 30. novembra preteklega leta, ko je delavstvo vkljub ne- uspelim tromesečnim pogajanjem, ki so se razbila zaradi trdovratnega stališča podjetja na krivičnem zni- žanju delavskih plač, z nad dvetre- tjinsko večino glasovalo proti stavki. Da je skrajno miroljubno, se vidi tudi iz zadržanja delavstva v stavki sami. Kje se je še vršila stavka brez vsakih izgredov, brez vsakega, tudi najmanjšega incidenta. Da, miroljub- no in do skrajnosti disciplinirano je to delavstvo. Disciplinirano tudi za- to, ker se dobro zaveda upraviče- nosti vsiljene mu borbe. Nihče ne more temu delavstvu očitati, da so ga kaki neodgovorni podtalni ele- menti naščuvali v stavko. Dobro se zaveda delavstvo in vsa naša jav- nost, da je vevško delavstvo poseglo po stavki kot skrajnem sredstvu v obrambi svojih človeških pravic.

Upravičeno se torej čudi priza- deto delavstvo in vsa javnost, zakaj že ni konec te borbe, zakaj že ni oblast storila vse, da se stavka za delavstvo čim ugodneje konča. Skraj- ni čas je, da spregovori oblast. Zna- no nam je, da je ona že dovolj in- formirana o finančnem stanju pod- jetja, katero nikakor ni slabo. Upa- mo, da ima v rokah tudi pravo bi- lanco Združenih papirnic. Zakaj po- tem še oklevanje? Mar naj se de- lavstvo res izstrada, da se potem ponižano vrne v tovarno v še hujše izkoriščanje in hlapčevanje?

Delavstvo je v stavki že mnogo žrtvovalo in je na žrtve še priprav-

ljeno. Upravičeno pa se vprašuje, če ne bodo te žrtve končno zaman? Kdo bo kriv? Mar delavci, ki mirno doprinašajo te žrtve, zavedajoč se, da uspeh v Vevčah pomeni korak naprej tudi za ostalo delavstvo? Mar ni to boj ponižanih in zatiranih, ki disciplinirano branijo že itak pičle dohodke? Ali naj se beda naroda še večja v korist nekaterih, že itak dobro situiranih? Po mnenju jav- nosti bodo krivi tisti, ki so v prvi vrsti poklicani, da ščitijo onega, ki je socialno šibkejši.

Ni v korist našemu kmetu, ki je na račun stavke znatno okrnjen pri svojih bornih dohodkih, ni v korist našega okoliškega obrtnika in trgo- ca, kateri še v večji meri čuti po-

sledice stavke, ni v korist prizade- tih občin, ki bodo tudi prikrajšane na svojih dohodkih. Skratka, ni v interesu vse ostale javnosti, da se stavka vleče v nedogled.

Pozivamo vse merodajne oblasti, da napravijo čimprej konec, ki naj bo za naše delavstvo ugoden. Dolž- nost in skrajni čas za oblast je, da tu energično poseže vmes. Za- devo je urediti tako, da bo ustrezala upravičenim zahtevam delavstva. Tu ne gre za prestiž enega ali dru- gega, marveč za pravično ureditev plačilnih in službenih odnosov vev- ških papirničarjev.

Jeseniško delavstvo je manifestiralo svojo enotnost

V nedeljo 31. januarja je jeseniško delavstvo, zaposleno pri podjetju KID, ponovno zborovalo. Delegacija, katera se je cel teden pogajala z zastopniki KID v Ljubljani, je polagala račune o svojem delu.

Zborovanju je predsedoval in ga vodil tov. Pukšič. Poudarjal je, da bo delavstvo moglo uspešno braniti svoje pravice le tedaj, ako bo vladala popolna disciplina in red. Nadalje je ugotovil, da naj tisti, kateri poročajo KID o vsebini govorov posameznih govornikov, to tako poročajo, kot je bilo govoreno. Ugotovljeno je nam- reč, da dobivajo člani upravnega sveta popolnoma drugačna in potvorbena poročila, kar seveda povzroča še večje ovire in težave za pogajanja.

Kralj iz Javornika je podal po- ročilo o poteku razgovorov, kateri so se vršili v Ljubljani. Delo delavske de- legacije je zelo težko, ker se vrši pod raznimi ovirami. Tako smo doživeli v tem času odpust treh delavskih zaup- nikov in razne druge nevednosti, s katerimi se dela težave delavski dele- gaciji. Kljub vsem težavam, katere se nam stavlajo na pot, pa smo vendar odločeni, da se tudi še v nadalje po-

gajamo. Izdelali smo predlog k osnut- ku kolektivne pogodbe, katero nam je predložila KID, prav tako pa smo tudi ugotovili, da je znižanje znatno večje, kot ga je prvotno predvidevala, ozir. kot so zatrjevali zastopniki KID. Kar se tiče odpuščenih zaupnikov, smo vlo- žili na KID apel. (Apel priobčujemo kot članek, op. ured.) Deputacija je obiskala g. bana, ki je obljubil, da bo stvar proučil in naredil vse, da se za- deva reši v prilog odpuščenih obratnih zaupnikov. V sredo 27. jan. je delav- ska delegacija delala na računskem protipredlogu. V četrtek in petek, 28. in 29. jan., so se nato nadaljevala po- gajanja. Ker smo skoraj povsod na- leteli od strani zastopnikov KID na odklonilno stališče — smo se odločili, da obiščemo podpredsednika uprave- ga sveta KID g. Praprotnika. Tu je delegacija šele zvedela vso resnico. KID hoče 11% znižanje plač. Pri vseh stvareh odklonilno stališče in izjava zastopnika podjetja, da se bodo novi mezdni pogoji afiširali in stopili v veljavo po 15. februarju, ako ne pride med delavskimi strokovnimi organiza- cijami do sporazuma, je med delavsko delegacijo povzročilo veliko ogorče- nje. Končno se je doseglo, da je za- stopnik podjetja pristal na to, da se k obvestilu o novih mezdni pogojih vstavi tudi to, da je to narejeno v spo- razumu z delavskimi strokovnimi or- ganizacijami. Ko se je delavska delega- cija vrnila od podpredsednika uprave- nega sveta g. Praprotnika, so se po- gajanja prekinila. Položaj je nastal po- vsem drugačen in je treba, da delav- stvo k tem novim dogodkom zavzame svoje stališče.

Član delavske delegacije Zupan je kratko razložil nadaljnji razvoj do- godkov. Ugotovil je, da so njegova izvajanja dogovorjena in so z njimi sporazumni vsi člani delegacije. KID je napovedala izprtje in znižanje plač. Ako ne gremo na nadaljnja pogajanja, bo vse to nasilno uveljavila. Mi ne za- ostrujemo položaja, pač pa KID —

naš pokojni dr. J. E. Krek, je Šra- mek iz političnostrankarskih intere- sov ustanovil novo katoliško orga- nizacijo in ji po vesteh naših slo- vaških prijateljev dodelil takoj 15 plačanih tajnikov, da bi ja uničil svobodno delavsko strokovno orga- nizacijo.

Kam pelje boj proti svobodnim delavskim strokovnim organizacijam — ali v demokracijo? Kako? Saj ravno te demokracijo hočejo in po njej delavstvo kot polnopraven fak- tor za delavske koristi in pravico tudi uveljaviti. Geslo svobodnih de- lavskih strokovnih organizacij je: o delavskih vprašanjih naj odloča de- lavstvo samo. To je borba za nje-

govo čast, njegova načela in vsak- danjih kruh. Kdor pozna svobodo, jo nikomur ne bo kratil, najmanj pa delavstvu, ki je je najbolj potrebno.

Kdo odloča o usodi delavstva da- nes v Nemčiji, Italiji, Avstriji, kdo drugod? Ali ni ravno zaradi onemo- gočenja svobodnega udejstvovanja krščanskim del. strokovnim organi- zacijam premaknjen kazalec usode celih narodov na dvomljivo točko, za katerega ne vemo, kje se bo usta- vil in kdo ga bo zavrtel naprej.

Boj proti Jugoslovanski strokov- ni zvezi je popolnoma razumljiv in zato bo delavstvo že znalo varovati svojo organizacijo, saj se istočasno odloča usoda tudi njega samega.

Delavske strokovne organizacije za odpuščene obratne zaupnike

V toku pogajanj je bilo opetovano ugotovljeno ter tudi od strani predstavnikov Kranjske industrijske družbe podčrtano, da je uspeh pogajanj v veliki meri odvisen od obojestranske tolerančnosti ter izločitve vseh momentov, ki bi zamogli kaliti mirno ozračje, ker le pri največji obojestranski strpljivosti moremo računati na ugoden razvoj in zaključek pogajanj.

Delavska delegacija se v polni meri zaveda odgovornosti in težke naloge, ki jo je prevzela. Izogibala se je in se izogiba vsega, kar bi zamoglo medsebojno razmerje poslabšati ter je računala z ozirom na uvodoma poudarjene smernice na najmanj enako uvidevnost tudi od strani podjetja.

Delavska delegacija pa mora, žal, ugotoviti, da na strani podjetja ni bilo obljubljenosti strpljivosti in uvidevnosti, kar dokazujejo sledeča dejstva:

1. Kranjska industrijska družba je bila prva, ki se je smatrala poklicano osporavati veljavnost funkcije delavskih zaupnikov v mesecu januarju in to po štirinajstih letih, odkar je bil uveljavljen zakon o zaščiti delavcev. Smatrala je otvoritev pogajanj za novo kolektivno pogodbo kot najbolj primerno priliko za ugovarjanje veljavnosti mandator delavskih zaupnikov. Ta incident se je zamogel rešiti šele po posredovanju zastopnika kr. banske uprave, pri čemer je dokazala delavska delegacija veliko strpljivost in uvidevnost.

2. Pretekli teden je delavska delegacija posvetila vse svoje sile reševanju

nju, najtežjega in najbolj delikatnega dela kolektivne pogodbe — mezdnemu sistemu. Bila je uverjena, da ji bo šlo podjetje z vsemi pripomočki na roko ter da ne bo podvzelo niti najmanjšega ukrepa, ki bi mogel vznemiriti delavstvo ter ovirati delegacijo pri sestavi definitivnih protipredlogov. Podjetje pa je bilo očitno drugačnega mnenja in je bilo v soboto, 23. jan., delavstvo KID presenečeno z vestjo, da je podjetje odpovedalo s 14-dnevnim odpovednim rokom službo dosedanjim obratnim zaupnikom odnosno funkcijonarjem organizacije: Josipu Češniku, Ignacu Kralju in Viktorju Stražišarju, ki so obenem člani delavske delegacije, ki sodeluje pri pogajanjih.

Želje delavske delegacije, da bi se razprave vršile na Jesenicah, je podjetje odklonilo z motivacijo, da ne bo razpravljalo pod pritiskom ulice.

Delavske strokovne organizacije smatrajo izrečene odpovedi za poseben pritisk od strani podjetja, ki naj vpliva na nadaljnji razvoj pogajanj, ter kot enakopraven faktor pri pogajanjih tak pritisk najodločneje odklanjajo.

V interesu nadaljnjega ugodnega poteka pogajanj, ki se zamorejo vršiti le v mirnem ozračju,

apelirajo

podpisane delavske strokovne organizacije na Kranjsko industrijsko družbo, da svoj prenatrpan ukrep umakne ter prekliche odpovedi, ki jih je izrekla dne 23. januarja 1937.

Volitve del. obratnih zaupnikov

Pri KID na Jesenicah in Javorniku

Volitve obratnih zaupnikov v obratih KID so se vršile 30. januarja. Vložene so bile 4 kandidatne liste in to: JSZ, NSZ, SMRJ in SMRJ disidenti. Človek bi mislil, da bodo te volitve potekle tako, kot bi v sedanjem času, ko stoji delavstvo KID v mezdnem boju, prav za prav morale. Toda goreči zastopniki delavstva, kot se vedno kažejo, ne morejo preko svojih principov. Marsikaj bi lahko odpadlo, kar delavstvu v tem boju škoduje. Lepaki, izdani od strani, ki vedno govori o skupnem sodelovanju, niso bili na mestu. Ne bom se spuščal v podrobnosti, le eno pribijem: če se govori in dela na skupnosti, naj se to povsod pokaže. Vse zavijanje naj odpade. Malo več demokracije bi bilo le potrebno.

Izid volitev je sledeči: volišče na Savi: SMRJ 755, JSZ 285, NSZ 281, SMRJ disidenti 175. — Volišče na Javorniku: SMRJ 577, JSZ 188, NSZ 114, SMRJ dis. 9. — Skupaj:

prav tako mi pogajanj ne zavlačujemo. Ako nismo mogli takoj izdelati protipredlogov, je to povsem razumljivo, kajti gradivo je zelo obširno in je za stvar treba temeljitega študija. Našo lojalnost in mirnost smo dovolj pokazali, saj smo vse, kar se je v zadnjem času zgodilo, prenesli, samo da se nam ne bo moglo očitati, da otežkočujemo razvoj pogajanj. Izprtje napoveduje KID, ne mi, to je treba še posebej poudariti. Storili bomo vse, kar bo v naših močeh, da pride do sporazuma.

Nato je govoril centralni tajnik SMRJ Leskovšek, bodril delavstvo k vztrajnosti in predlagal, da je za nadaljnja pogajanja treba dati delavski delegaciji popolno zaupanje.

Tov. Rozman, tajnik JSZ, je razložil, zakaj gremo še na pogajanja. Mi hočemo red in zakonitost in bomo

vse storili, da se ta ohrani. Vendar naj se našega potrpljenja ne izrablja preveč.

Tajnik NSZ Iskra je ugotavljal, zakaj se delavstvu ni takoj povedalo od strani zastopnikov KID, da hoče znižanje plač.

Pibernikova je v imenu delavskih žen predlagala resolucijo na g. bana, katera je bila soglasno sprejeta.

V imenu županov je govoril Perko, župan Koroške Bele, in ugotovil, da bodo župani vse storili, da ne pride do kakih večjih težav in neprilik.

Tov. Pukšič je ob zaključku pozival navzoče, naj zaupajo delegaciji in vzdržujejo popoln red in disciplino. Le na ta način bo mogoče priti do pozitivnih in ugodnih zaključkov.

upniki naši, prav tako v avtobusnem podjetju vsi trije, po enega pa smo dobili pri gradbenem uradu, pogrebem zavodu in v plinarni. Število naših zaupnikov se je od lanskih 11 povečalo letos na 29. Zoper volitve pri Hutterju je vložena pritožba. Pričakovati je ponovnih volitev, kar pa bo dosednji uspeh naše liste še gotovo spremenilo v naš prilog.

Volitve drugod

Celje. Ta mesec so se vršile volitve obratnih zaupnikov in smo dobili osem zaupnikov, in sicer: mizarstvo podjetje Vehovar enega, Stermečki dva, pri tekstilni tovarni Bergmann pa pet zaupnikov. Želimo, da bi ti imeli vedno oporo v delavstvu in da bi se pametne in potrebne reči vedno uredile tako, da bodo splošnosti v korist!

Kranj. Dne 16. januarja so se v tovarni Semperit v Kranju vršile volitve obratnih zaupnikov. Naša skupina je v

tem podjetju letos prvič vložila svojo listo. Izmed 6 obratnih zaupnikov smo dobili enega. V tovarni Inteks so se pa vršile volitve 30. januarja. Naša lista je dobila tri, rdeči dva, narodni pa enega zaupnika.

Kamnik. V soboto 23. januarja so se v tovarni »Titan« vršile volitve delavskih obratnih zaupnikov. Volivna udeležba je bila zelo dobra. Naša skupina je v številu oddanih glasov porasla, marksistična pa za en glas nazadovala. Kandidatna lista strokovne skupine kovinarjev JSZ v Kamniku je dobila 151 glasov, marksistična pa 108. Tako je dobila lista JSZ 3 zaupnike, marksistična pa 2 in tretjega z največjim ostankom. Listi JSZ sta manjkala samo 2 glasova, da bi dobila še četrtega zaupnika. Kako bo glede glavnega obratnega zaupnika, bo odločila banska uprava. Lani smo v sličnem položaju pustili, da je bil glavni zaupnik markist, letos pa se bomo ravnali po navodilih in odločbi kr. banske uprave. Prav bi bilo, da bi se to že med seboj dogovorili. Če smo lani, ko je bil glavni zaupnik priznan naši listi, popustili, tedaj bi mogli letos od strani marksistov z vso upravičenostjo pričakovati protiusluge.

Strokovna poročila

Kovinarji

Javornik. Vse člane skupine opozarjamo, naj se vsak zaveda, da je član svobodne krščanske strokovne organizacije. Vsa blatenja in vse, kar se danes raznaša, naj se vse odločno odbije. Ko pride čas, bomo javno na vse odgovorili in zamašili usta marsikomu.

Bližamo se običnemu zboru skupine. Vsak naj se zaveda, da je njegova dolžnost, redno plačevati članarino, da ne bo v zaostanku. Vsak naj gleda, da mesečno plača. Nikdo ni upravičen do podpore, če je na zaostanku s članarino.

Vse člane pozivamo, naj se redno udeležujejo članskih sestankov, kateri so vedno dovolj zgodaj razglašeni na deski pred tovarno in v tovarni. Dalje opozarjamo vse organizacijske zaupnike, naj bolj vestno vrše svojo dolžnost in se redno udeležujejo sej, zaupniških zborov in pobirajo članarino, kajti sam blagajnik ne zmore vsega.

Malo manj kritike in malo več resnega dela, pa bo vse drugače. Vsi se zavedajmo, da je le v resnem strokovnem delu naša boljša bodočnost. — Predsednik.

Lesno delavstvo

Nazarje. Naša skupina lesnega delavstva je imela v nedeljo 24. januarja občni zbor, na katerem smo izvolili odbor skupine s predsednikom tov. Sabotin Ludvikom na čelu. Novi odbor si je nadel nalogo, da poživljuje zavest organizacije med tukajšnjimi delavci ter dvigne število članov naše skupine. Ob isti priliki smo tudi izvedli volitve obratnih zaupnikov. Vložena pa je bila samo lista JSZ, ki je tako dobila vseh šest zaupnikov. 31. januarja nas je obiskal zastopnik centrale tov. Grošelj, kjer smo na skupni seji odborikov in obratnih zaupnikov obravnavali strokovne in organizacijske zadeve. V letošnjem letu čaka organizacijo veliko dela. Ustanovili bomo podporni fond. Pripravljamo se za sklenitev kolektivne pogodbe. Delo organizacije bo pa uspešno le tedaj, če bo organizirano vse delavstvo tukajšnjega obrata ter bo vse prešinjala tudi organizacijska zavest. Sklep seje zaupnikov in odborikov je bil, da naj gre vse tukajšnje delavstvo v organizacijo, ker le potem bomo izvedli začetno delo. Treba nam je več sestankov, na katere nam bo centrala pošljala zastopnike, da bomo tako začeli res uspešno delo v novi poslovni dobi.

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo 7. februarja se bo ob 9 v prostorih cerkvene dvorane vršil sestanek mizarских pomočnikov iz Št. Vida in okolice. Sestanek je velike važnosti glede na odpoved kolektivne pogodbe od mizarских mojstrov. Vsi in točno!

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v službu praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Nefrankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—; za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvu odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čoč

Zdraviliški delavci

Slatina Radenci. Tudi letos je bila za volitve obratnih zaupnikov vložena za oba obrata sama ena lista. Izvoljenih je bilo šest zaupnikov: za obrat Boračeva tov. Seršen Franc in Horvat Karel, za radenski vrelec pa tov. Košar Ivan in Dervarič Ivan. Za zunanje delavce, ki spadajo prav tako k podjetju zdravilišča, pa sta bila izvoljena tov. Puklavac Ivan in Vljaj Rudolf. V tem podjetju je samo ena delavska strokovna organizacija, in sicer JSZ. S tem je enotnost delavstva dovolj podčrtana.

Dne 28. januarja so zaupniki in tajnik JSZ iz Maribora napravili pri podjetju važno posredovanje v različnih delavskih zadevah in pritožbah. Odpuščen je bil delavec tov. Roškar, obolelim delavcem se ni izplačevala mezda do sedem dni bolezni. Prav mnogo so imeli delavci pritožb v boračevskem podjetju zoper delovodjo g. Jelena, in to zlasti zaradi nevljudnega občevanja z delavci in zaradi nepravilnega odpusta delavke tov. Belak Antonije, zaradi denarnih kazni, ki so delavce zadele po nedolžnem in zaradi preizkušnega akorda v gramozni jami ter končno o ureditvi že pred leti ustanovljenega podpornega fonda, v katerega so delavci nekaj prispevali, nimajo pa o tem nobenega pravega obračuna.

Šef podjetja in zdravilišča g. dr. Šarič in njegov tajnik inž. Kosmač sta se to pot pokazala povsem voljna ugoditi delavskim zahtevam in odstraniti vse, kar bi moglo kaliti mir in zadovoljstvo med delavstvom napram podjetju. Za razmere v boračevskem obratu, zlasti odpust delavke Belak Antonije, je obljubil šef sam, da jih bo osebno preiskal. Predvsem je bila od strani podjetja izražena želja, naj obratni zaupniki vsako željo takoj sporoče podjetju, potem šele organizaciji. Če zaupniki ne bi mogli doseči uspeha, tedaj se naj kliče na pomoč strokovna organizacija. Pričakujemo, da bodo gospodje od strani podjetja izpolnili vse, kar so obljubili.

Celjsko okrožje

Celje. Preteklo nedeljo so se zbrali člani naše skupine na svojem rednem sestanku. Udeležba je bila lepa, vendar bi v prihodnje želeli, da se udeležijo tudi drugi, ki nimajo upravičenega vzroka za izostanek. Navzočemu članstvu so predložili živo potrebo po organizaciji, predsednik, tajnik in podpredsednik. Dobro vemo, da nam delavcem nihče drugi ne gre na roko, vse le bolj drži s kapitalom, kakor pa z onim, na čigar strani je pravica! Živ dokaz, ki je žrtev kapitalistovega samoljubja, smo videli na sestanku: pekovski pomočnik je odpuščen in mojster še dela na to, da ga nihče druge ne bi sprejel. Tudi dve šivilji sta dobili odpoved. Čuli smo njihov jok in človek bi si mislil, da bi moralo vse, kar je pošteno, iti v boj za te zasluge. Pa delavec stoji v tej borbi sam, sam si kuje usodo in svojo pravico! Zato pa: vkup delavstvo, mi katoličani smo še prav posebno poklicani, da tudi v delanju pokažemo, da je za človeka pravica. Kdor misli, da bomo socialno vpravljanje rešili s samimi predavanji, kdor misli, da katoličan ne sme včasih zavpiti, kadar je to treba, in ga zaradi tega posameznik še ne sme soditi, da je že zapisan komunizmu — kdor to misli in tako govori, je pač še daleč stran od pozitivnega dela! Članstvo je na sestanku darovalo tudi za štrajkujče v Vevčah.

Tekstilno delavstvo

Škofja Loka. V nedeljo 31. januarja smo imeli prvi redni občni zbor naše tekstilne skupine. V preteklem letu smo imeli zelo težek položaj. Najhuje nas je prizadela tekstilna stavka, katere je med nami zahtevala tudi več žrtev, ki še danes niso na delu. — Občni zbor je vodil tov. Pintar iz Škofje Loke. Poročila so bila kratka in izčrpana, toda iz njih smo razvideli vse težko delo naše skupine v zadnjih mesecih. Od centrale JSZ nas je obiskal tov. Tone Fajfar, ki je v svojem poročilu obdelal današnji delavski položaj, zlasti še položaj tekstilnega delavstva. Navduševal nas je k novemu sistematičnemu delu v bodočem letu, ki bo od nas zahtevalo spet nove težke borbe. Kljub temu, da so zadnje čase nekateri med nami začeli pešati, upamo, da bomo v tem letu naš vpliv v podjetju spet utrdili in napravili konec šikanam, ki jih počno nekateri uslužbenci tovarne nad delavci, ki se količkaj izpostavljajo v organizacijskem delu.

Kranj. Kranjska skupina opozarja vse gorenjske skupine, katere še niso poslane obračuna za znake od tabora na Sv. Joštu, naj to zaradi dokončnega obračuna čimprej store.

Gradbeno delavstvo

Pohorje. Z delavstvom pri gradnji pohorske ceste Reka—Sv. Arah so se v početku dogajale marsikateri stvari, ki nikakor niso v skladu s pravičnostjo in tudi ne z zakonitim predpisi. Marsikje, ne samo tu, še obstoji mnenje, da morajo pri naših javnih delih, tudi pri onih, ki se grade iz sredstev bednostnega fonda, v prvi vrsti zaslužiti graditelji, ki tako dela prevzamejo, v drugi vrsti delovodje, nato šele delavci. Zato nastajajo borbe proti skrajno nizkim plačam, različnim izmikanjem od socialno zaščitnih obveznosti, ki so jih graditelji javnih del dolžni izvajati po zakonu.

Podjetje Ivan Svetina je v pretekli sezoni zaposljevalo precejšnje število delavstva. Pa so se dogajale stvari, katerih ne moremo zamolčati. Delavec Jurančič se je ponesrečil in je moral iskati zdravniško pomoč. Ni bil zavarovanju prijavljen in radi tega ni razen zdravniške pomoči dobil nobene hrane. Delovodja je celo zanikal, da bi bil ta delavec zaposlen in da se ni niti tu ponesrečil. Ker pa so bile priče, je pač g. Svetina plačal 558,50 Din. Prav tako je plačal drugim delavcem, ki so bili bolni, zakonito pripadajoče dne. Sklenjena je bila tudi neke vrste tarifna pogodba, ki je določala oženjenim družinskim očetom in onim, ki so najdalj pri podjetju zaposleni, po 3 Din. vsem drugim pa 2,85 Din na uro. Tudi temu dogovoru se je podjetje hotelo izmakniti in je delovodja plačal 3 Din samo tistim, katerim je sam hotel. Svoje stališče je napram podjetniku utemeljil na zelo čuden način, češ da so delavci, družinski očetje z velikim številom otrok, navadno na svojih fizičnih močeh že skoraj onemogli. (Cujte!!!) Na odločen protest Jugoslovanske strokovne zveze iz Maribora, v kateri so ti delavci organizirani, je podjetnik pristal tudi na to, da dobi vsak delavec doplačano razliko do 3 Din na uro, če se mu jo je odtegnilo. Prav tako se je delalo z zidarji. Sedaj bodo zadevo reševali še odvetniki in sodišče. Nobenega reda in jasnosti ni tukaj za delavstvo.

Tudi z rednim plačevanjem zaslužka so bile vedno težave. Nadalje so se da-

jali delavcem neki boni, s katerimi so morali kupovati potrebščine samo pri golovih trgovcih. Čudne stvari, ki so mogoče samo pri tem podjetju in na pohorski cesti.

Prav posebno pa te gospode zanima delavska organizacija. Razumemo, da drugače tudi biti ne more, saj ravno organizacija je bila, ki je delavstvu pomagala do višje mezd, do njegovih zakonitih pravic. Ravno organizacija je dosegla, da g. Svetina sedaj delavstvu doplačuje, za kar je bilo prej prikrajšano in odtegnjeno. Naj govore gospodje, kar se jim ljubi, delavstvo pa ve, da brez organizacije nič ne pomeni. Vedno bliže prihajamo času, ko bodo ponovno zapeli krampi na pohorski cesti in bo nastopila prav taka borba, kakor je bila v pretekli sezoni. Tovariši! Zato držite svoje članstvo pri JSZ in izpolnjujte svoje obveznosti do nje.

Sv. Venčeslav. Radi prehudega mraza smo prekinili z delom na cesti Oplotnica—Slov. Bistrica. Zadnji čas smo imeli hude borbe, kdo bo dobil delo. Imamo pismen dogovor, da se v slučaju skrajšanja dela delavstvo izmenjava vsak teden. Toda podjetje se ni držalo tega dogovora in je hotelo držati pri delu le nekatere. Bila je velika nevarnost, da bodo tako zapostavljeni, zlasti družinski očetje, izgubili potrpljenje in razsodnost. Tajnik JSZ iz Maribora tov. Rozman P. je v zadevi posredoval. Med zaposlenimi so bili največ sami samski delavci in kmečki sinovi. Gotovo se to ni skladalo z namenom javnih del, ki so zato tukaj, da se odpomore najpotrebnejšim. Izvršilo se je posredovanje tudi pri občinskem uradu Slovenska Bistrica. Od tu je bil ponovno poslan seznam delavcev, katere se mora sprejeti v delo. Ker se je delovodja tudi temu upiral, je podjetnik moral priti na lice mesta, kjer se je zadeva sedaj tako uredila, da bo občina predlagala vsakega delavca, ki se ga sprejme v delo. Delavci, vi pa vedite, da je to bila dokaj težka borba, katere pa nikdar ne bi uspela, če bi ne imeli organizacije Jugoslovanske strokovne zveze. Zdaj je treba nekoliko potrpeti vsem skupaj, ko se bo otvorila spomladanska sezona, pa bo zaposlitev popolna.

Rudarji

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev JSZ Trbovlje ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo 14. februarja t. l. ob 4 pop. v prostoru Društvenega doma. Članstvo se pozivlja, da se zbora polnoštevno udeleži. Vse zamudnike na zastalih prispevkih prav tako prosimo, da do občnega zbora poravnajo svojo članarino. — Odbor.

Volitve brez pravilnika. Rudarsko glavarstvo je z dne 18. januarja razpisalo volitve za delegate bratovskih skladnic in sicer za 28. februarja t. l. Pravilnik, po katerem se imajo vršiti volitve, je izšel v Službenih novinah, ni pa še izšel v Uradnem listu dravske banovine. Preden pa je bil objavljen, so že razpisane volitve. S tem je onemogočeno vlagati kandidatne liste, če ne vedo organizacije, kako in na kak način naj jih predlagajo. Že četrto leto teče, kar ni bilo volitev v to ustanovo. Umestno bi bilo, počakati še en mesec, da bi izšel pravilnik tudi v slovenščini. Zakaj se naenkrat tako mudi? — Rudarsko glavarstvo pa bi razpis moglo zadržati vsaj do objave pravilnika v »Služb. listu«. Članstvo bratovskih skladnic proti takemu postopanju odločno protestira. V tako važno socialno ustanovo se vendar ne morejo vršiti volitve kar preko noči.

Joško Jurač:

KRAJ UMIRA

»Delavska založba« je izdala novo knjigo pod gornjim naslovom, ki jo je spisal naš znani tovariš J. Jurač iz Celja. Na svojstven način obravnava v povesti žalostno usodo slovenskega industrijskega kraja (Prevalje), njegov dvig in končen propad. Komaj pred meseci smo brali v listih pod senzacionalnimi naslovi o veliki dražbi v Prevaljah, ko so sodnijsko prodajali opuščeni rudnik z vsemi poslopji in knapovskimi stanovanji. Še posebno pa je ta knjiga zanimiva, ker jo je pisal delavec (Joško Jurač je strojnik v Mohorjevi tiskarni v Celju), ki je sam doma iz Prevalj, vse to sam opazoval in doživel.

Kdor še ni naročen na »Krekovo« knjižnico, more dobiti to knjigo za 26 Din, če se obenem naroči na »Krekovo knjižnico« za l. 1937, kateri znesek bo plačeval v obrokih obenem z naročnino za »Krekovo knjižnico«. Knjižgarniška cena je 40 Din.

N a r o č i t e n a n a s l o v :
DELAVSKA ZALOŽBA — LJUBLJANA
Miklošičeva cesta št. 22-1.

Nameščenci

Dvojno zaslužkarstvo upokoјencev

Usoda nameščencev je, žal, pogostokrat otežkočena zaradi takih oseb, ki so pri javnih in privatnih službah upokojene ali stavljene na razpoloženje. To meji že na nelojalno konkurenco, proti kateri se moramo nujno braniti in protestirati pri Delavski zbornici in končno tudi pri državnii upravi.

Nič ni lažjega, kot izgubiti zaupanje nameščencu, če mora ugotoviti, da je služba, katero bi bil on zmožen v redu vršiti, podeljena upokojencu, ki jo je voljan vršiti pod najnižjimi pogoji. Tu se nazorno kaže nujna potreba po ureditvi plač

po kolektivni pogodbi. Pod sedanjimi pogoji se da to zlorabljanje urediti le na ta način, da se uzakoni minimalna pokojnina, po kateri bi vsak postranski zaslužek bil prepovedan. Toda tudi tu se lahko izjeme kot nujne označijo, za katere je potrebno po mojem mnenju osnovati forum delodajalcev in delojemalcev.

Ureditev z zakonsko močjo na podlagi prepovedi, da se upokoјenci ali na razpoloženje postavljeni zaposlujejo, je danes brezpogojno nujna potreba. V tem je zjedadec, ki je nameščencu veliko bolj nevaren kot pa delavec. S...c.

Podporni fondi

V zadnji »Delavski Pravici« sem čital poziv naše centrale za ustanavljanje podpornih fondov po skupinah. Važnosti podpornih fondov, pa najsi bo za primer brezposelnosti, bolezni, stavke, ustavitve obrata ali nepredvidenih težav, bi se morali dobro zavestati. Gotovo je, da centrala pri tej članarini ne more dajati še podpor v primeru gorenjih slučajev iz razlogov, ki so v pozivu centrale omenjeni. Resnica je, da je članarina pri JSZ tako majhna, da bi se moral vsak član, kateri pozna delo tovarišev tako strokovnih tajnikov kakor ostalih funkcionarjev JSZ, nehoti vprašati, kako morejo ti nuditi toliko odpora proti vsem naskokom, ki so namenjeni delavskim pridobitvam. Zato pa bi skupine, katere še nimajo podpornih fondov, morale resno pričeti z delom, da si tak fond ustanove. Treba je članstvo po skupinah o pomenu in namenu ter koristih, ki jih ima celokupno delavstvo od takih zbirk, poučiti, zainteresirati. Koristi ima od njih vsak prej ali slej. Človek pač ne ve, kje in kdaj ga nesreča doleti. Ko je delavec brez dela, izčrpa tisto ubogo mikoščino pri Borzi dela, o kakšnih prihrankih pa delavec ne more misliti, kaj še, da bi jih imel. Istotako je za primer bolezni; zaradi nizkih mezd je delavec seveda tudi v nizkem razredu bolniško zavarovan, tako da hranarina, ki jo prejema, zadostuje res le za prehrano njega samega, družina pa naj ta čas s prehrano in drugimi potrebami počaka, da bo bolnik delazmožen. Nešteto upravičenih stavk bi se končalo z drugačnim rezultatom, če bi delavstvo imelo močan fond, ki bi, kadar pridejo delavstvu vsa sredstva, stopili z

njim v akcijo. Vedeti moramo namreč, da je včasih pri stavki odločilen samo kak teden, če je delavstvo brez sredstev in navezano zgolj na dobro voljo trgovca. Istotako je z javnimi zbirkami, katere so odvisne le od razumevanja javnosti. Če je delavstvo brez sigurnih sredstev, se mora seveda ponizati in razočarano vrniti na delo. Jasno je torej, da je tak fond jako učinkovito sredstvo pri stavki. Zraven vsega tega pa bi se marsikateri podjetnik premislil, pognati svoje delavstvo v stavko, ker bi se predobro zavedal, da ima delavec močno orožje, katerega je skoval z večletnim zbiranjem sredstev.

Kako prav bi delavstvu prišel tak fond, če pride do prodaje obrata. Ali ne bi bil izpolnjen tisti večni sen delavstva, da bi ne bilo udeleženo samo pri delu, temveč tudi pri dobičku. Tak obrat ima seveda tudi bodočnost, kakor vidimo iz nekaj primerov v Sloveniji. Kajti potem ni skrb samo enega, da podjetje uspeva, temveč je to skrb vseh delovnih sil, ki jih tak obrat zaposluje. Torej skupine, katere takih fondov še nimajo, na delo! Poučimo članstvo in mu predložimo koristi, ki jih ima od njih, pa nam bo marsikaj bridkega prihranjenega. Seveda pa se morajo upravljati taki fondi brezplačno in pošteno, po za to določenih tovariših, ki bi se specialno bavili z upravljanjem fonda. Odklanjamo pa tak fond, ki se baje v prestolici pripravlja, ker od takega fonda delavec nima ničesar, ima pa koristi nekdo drugi, pa delavec ne ve, kdo je in kje je?

Za nas pa velja: Zrno do zrna pogaja, kamen na kamen palača. P-far.

Kako nas izkoriščajo

Državne železnice so napravile z Nemčijo pogodbo za izvoz 13.000 vagonov bauksita v Nemčijo po izredno znižani tarifi. Izvažanje bauksita po železnici na tako velike razdalje je neprimerno dražje kot po morju. Kar je pa še najlepše, plačuje Nemčija bauksitovo rudo po kliringu, t. j. z zamenjavo lastnih izdelkov, našo rudo pa potem za gotov denar izvažna na Angleško. Tako kakor naš mehki les, ki ga prodajamo Nemcem za kliring, tudi bauksit, ki ga Nemci prodajajo naprej, konkurira našemu izvozu in nam zbija cene.

Tako trguje Nemčija tudi z drugimi balkanskimi državami. Kupuje pšenico v Romuniji in Turčiji za kliring, potem pa jo prodaja ceneje na Angleško, da pride do denarja, s katerim se oborožuje.

Borski rudnik v Južni Srbiji uspeva izmed vseh bakrenih rudnikov na svetu najbolje. Na leto izkopljejo nad 40.000 ton čistega bakra. Zlato in srebro, kar ga obenem izkopljejo, pokrije vse obratne stroške velikega rudnika.

Za časa najslabše konjunktore leta 1933. je družba »Mines de Bore« izplačala akcionarjem 135 odstotno dividendo, pozneje še več.

V bližini Bora so dobile koncesije še druge angleške rudniške družbe. Izračunali so, da so obratni stroški (plače itd.) za 80% cenejši kot v Čilu v Južni Ameriki, kjer izkopljejo največ bakra na svetu.

Družba »Trepča Mines Ltd.« je v svojem letnem obračunu ugotovila izreden uspeh: celoten dobiček znaša 503.000 funtov šterlingov (v našem denarju okoli 125 milijonov dinarjev), dočim je bilo lansko leto dobička 303.000 funtov šterlingov. Od te vsote so si akcionarji razdelili 428.000 funtov, kar pomeni 25% dividende. Zapisana vrednost posamezne delnice je 5 šilingov, danes je vredna 26 šilingov, torej 120% na vloženi kapital.

Družba »Zletovo Mines Ltd.« ima kapitala 400.000 funtov. Še preden je začela obratovati, so delnice poskočile od 5 na 13 šilingov v Londonu,

Doma in po svetu

Domači dogodki

O konkordatu, katerega je vlada predložila narodni skupščini, se je začelo na široko razpravljati zlasti v Razprava se vodi ustno, po časopisu in z brošurami.

Narodna skupščina je začela razpravljati o načrtu novega trgovinskega zakonika, ki je bil že pred enim letom predložen.

Samostojna demokratska stranka (Pribičević) je priredila zbor vodstva stranke, ki je trajal več dni. Izdana je bila spomenica, v kateri je obrazložen razvoj politike od leta 1932 sem in je ugotovljeno, da so danes še vsa nacionalna, gospodarska in socialna vprašanja nerešena. Nadalje zahtevajo vlado demokracije, svobodne volitve in novo ustavo.

Finančni odbor narodne skupščine pretresa proračun in ga sprejema takega, kakršnega je predložila vlada.

Nova trgovinska pogodba z Romunijo je bila podpisana.

Zagrebska občina je predložila proračun v višini 242 milij. Din. Zvišan je za 16 milij. Din napram lanskemu. Osebnih izdatkov znašajo 52, prosveta 5, finance 28, gradbe 28,5, socialna politika 12,7 milij. dinarjev.

Ljotičev pokret, ki hoče pri nas uvesti fašizem po nemškem in italijanskem zgledu, podpira nemška vlada z denarjem in z moralno naklonjenostjo. To je ugotovil posl. Milanović v finančnem odboru. — Ljotičeva organizacija se brani po časopisu, češ da to ni res.

Tuji dogodki

Hitler je 30. januarja govoril dve uri. Najprej je raztolmačil, kateri je tisti »duh«, ki vodi sedanjo Nemčijo. Nato je umaknil podpis izpod versajske mirovne pogodbe, ki za Nemčijo ne more več veljati. Posebno ne velja tisti odstavek, ki pravi, da je Nemčija povzročila svetovno vojno. Za naprej ne bo več presenečal sveta z izvršenimi dejstvi, ker je Nemčija sedaj enakovredna. Z vsemi državami je pripravljena se razgovarjati, samo z Rusijo ne. Tam vlada boljševiška kuga. Posebno s Francijo imajo Nemci popolnoma čiste račune. Med državami, s katerimi imajo Nemci prijateljske stike, je imenoval Hitler med prvimi tudi Jugoslavijo, takoj za Avstrijo, Italijo, Poljsko in Madjarsko. Češkoslovaška in Romunija nista bili omenjeni. Nato je navedel 6 točk, s katerimi ponuja Evropi ureditev, kakršno si zamišlja — on. V svojem govoru, ki ga je držal v »parlamentu«, ki je bil »izvoljen« pred enim letom in je imel sedaj prvo sejo, je Hitler še posebej naglasil, da je nova Nemčija ljudsko-demokratsko

občestvo čistokrvne nemške nacije. Za predsednika parlamenta je bil ponovno izvoljen general Göring, ki je zraven tega še letalski minister, pruski ministrski predsednik, poveljnik gospodarske štiriletke itd.

Evropske pogodbe o miru Hitler noče, marveč le dogovore med posameznimi državami. Angleško-franc. ruski blok pa hoče skupen evropski mirovni pakt.

13 obtožencev je bilo obsojenih na smrt, 4 pa na ječo od 8 do 10 let. V sodbi se navajajo kot dokazana dejstva, da je ta organizacija delala pod vodstvom Trockega v najtesnejših stikih s hitlerjevsko in japonsko tajno policijo. Trocki in nemško časopisje pa trdijo, da so vsa priznanja izsiljena. Poročevalec angleškega delavskega lista »Daily Herald«, ki je pravnik, poroča o svojih osebnih vtisih s sojenja in pravi, da je prepričan, da so obtoženi res izvršili priznane zločine in da ni podoba, kakor da bi obtožence »prisilili« na določene izpovedi. Tudi sodni postopek da je s pravnega vidika brezhiben.

Na Japonskem so sestavili novo vlado »vojakov«. V vladi ni nobenega parlamentarca več. Smatrajo, da je to že kar prava vojaška diktatura. — Poročajo, da bo prišla v Vatikan posebna delegacija japonskih nacionalistov, da jim pomagajo pri protiboljševiški kampanji. Pričakujejo ostrejšo zunanjo politiko in pospešeno oboroževanje.

V Albaniji je pri »volitvah« zadnjo nedeljo »zmagala« vladna lista na celi črti. »Poslance« je režim kar imenoval, ljudstvo jih je pa »izvolilo«. »Volitve« so potekle brez najmanjšega nemira.

Francoske železnice so najele v Angliji 8 milijardno kratkoročno posojilo. To se smatra kot uspeh tesnega angleško-francoskega političnega in gospodarskega sodelovanja.

Angleško časopisje zopet piše, da o kakem vračanju kolonij Nemčiji ne more biti govora, ker so ji bile vzete z orožjem.

Ostanke diktature trebijo na Ogrskem, kakor poročajo zadnje čase. Vlada* obljublja demokracijo in svobodo. Težko da bi grofje in magnati pustili vlado kmetskemu in delavskemu življu.

Angleška delavska stranka je izključila iz svojih vrst eno izmed svojih sestavnih organizacij — socialistično ligo — ker je sklenila z drugimi delavskimi skupinami enotno nastopati in pripravljati ljudsko fronto, kateri bi se priključili morda še angleški liberalci.

IZ UPRAVE

Tej številki »Delavske Pravice« prilagamo položnice. Prosimo, da se jih poslužite in nam nakažete naročnino.

Belgijska vlada, sestavljena iz liberalcev, katolikov in socialistov, ni več prav trdna. Te dni je izstopil iz vlade šef belg. socialistov, stari in rutinirani Vandervelde. Nastala so nasprotja glede zunanje politike v prvi vrsti med socialističnimi ministri samimi. Vandervelde je ostal sam proti petim z zun. ministrom Spakom in znanim De Manom na čelu. Ti so pripravljali iti tudi bolj v desno, dočim je Vandervelde star ortodoksen socialist, ki ni vaju zvižanja skozi sodobne politične soteske. — Soc. stranka je sklenila, da ne gre s komunisti v skupno fronto.

Vojaške strategične proge so sklenili čimprej zgraditi v Romuniji, da se tako zmanjša brezposelnost. Sredstva za gradnjo pa se bodo dobila iz povišanja potniške (10%) in tovarne (15%) železniške tarife.

Nekdaj in sedaj

Lepo je bilo na Šmarni gori 15. junija 1919, ko so se okrog starodavnega Marijinega svetišča zgrinjale množice delavskega ljudstva, da so proslavile svoj jubilej — pet in dvajsetletnico — dela in truda ter žrtev in ljubezni za zmago kršč. soc. idej, katere zastopa in brani delavska strokovna organizacija JSZ.

Mnogi, ki pa, žal, danes niso več v vrstah prijateljev delavstva, organiziranega v JSZ, so takrat navdušeno pozdravljali in klicali: »Bodite pozdravljeni, trpini, junaki dela in ljubezni!« Veselili so se tedaj tega dne, ki naj bi bil praznik zmage in pravice ter ljubezni za delavstvo.

Poglejmo pa še za 25 let nazaj v l. 1894, ko je največji prijatelj in dobitnik delavstva, dr. Janez E. Krek, ustanavljal prvo stanovsko in strokovno organizacijo na nepremagljivih temeljih vekovitih krščanskih načel, da bi tako pripomogel slovenskemu delavstvu do njegovih pravic in do človeka vrednega življenja, da bi tudi delavec bil srečen in uvažen kot enakovreden z drugimi stanovci.

Kako pa je danes, ko smo že prekoračili štiri desetletja, odkar JSZ deluje in vodi borbo slov. katoliškega delavstva za doseg njegovih

upravičenih zahtev, borbo, ki je potrebna ter tuptam tudi katoliškim krogom nekam nesimpatična in nerazumljiva. To pač zato, ker ne poznajo ali pa nočejo poznati dela in trpljenja delavnega ljudstva, ki ga tako strahotno izžema kapitalizem vseh vrst in tare skrb za vsakdanji kruh in skrb za bodočnost, ki za delavstvo v splošnem ni rožnata.

Žal, da je prišlo do cepitve v vrstah kršč. soc. delavstva in do ustanovitve nove ZZZ. Ta misel gotovo ni izšla iz vrst delavcev ali njegovih pravih in iskrenih prijateljev. Tisti, ki so zakrivali, da je prišlo do cepitve, so grešili, saj pravi pregovor: »Sloga jači, nesloga tlači.« Kdo bo imel od tega korist? Delavstvo gotovo ne. Pač pa tisti, ki se boje močnejše in enotne delavske organizacije in ki ta razdor še podpirajo vedoma ali nevedoma. Zato pa delavstvo, ki priznava večno veljavna krščanska načela za svoja, ki ti ta nauk Gospodov ni prazna beseda, ki priznava v svojem bližnjem brata v Kristusu, okleni se svoje strokovne organizacije, zaupaj ji, podpiraj jo, zvest ji ostani.

Prepričan sem, da se JSZ ni izneverila svojemu prvotnemu programu. So pa časi in razmere že take, da je treba tuptam podvzeti korake, povedati besede, obsojati ali grajati to ali ono, kar bi ne smelo biti, ker je v škodo delavstvu, ter se potegovati in zavzeti za koristi delavstva, da se ga reši pred gospodarskim propadom in otme pred žezlom komunizma, ki je gorje ne le za en stan, temveč za vse stanove, narode in države.

Tisti, ki ste ostali zvesti JSZ, ostanite še za naprej. Vi pa, ki jo vodite in dajete smernice kršč. socialnemu delavskemu gibanju in nosite odgovornost, pa skrbite, da se od načel ustanovitelja JSZ dr. J. Ev. Kreka, najmanj ne odstranite. Bodite luč, ki sveti, vabi in približuje vse, ki so dobre volje in jim je složna, močna kršč. delavska organizacija pri srcu. Anton Krepek.

Socialna šola MZ

Predavanja v »Socialni šoli MZ« se bodo v nadalje vršila le enkrat na teden in to vsak petek ob 19 v prostorih Mladinske zveze JSZ. Vzrok je v tem, ker tovariši in tovarišice iz St. Vida, Vevč in Sostrega težko pridejo dvakrat na teden v Ljubljano.

To in ono

Vrhnik. Poročil se je tov. Jože Modrijan, predsednik strokovne skupine usnarjev na Vrhniki, z gđ. Nežko Nagode. Mlademu paru želimo obilo božje blagoslova na novi poti življenja.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley
Poslovenil Radej Ciril

Mož ni odgovoril. Vselej, kadar je žena naredila kakšno tako pripombo, je čutil, da hoče nekam objestno utrditi v sebi prepričanje, češ da zanjo ni rešitve iz njenega sramotnega, pustega življenja, tudi za en dan ne. Kadar mu je pripovedovala, da je kdo od sosedov dobil kaj novega: opravo ali otroško obleko, je bilo, kot da mu pravi: »Poišči si delo! Potem si tudi mi privoščimo kaj takega kot naš sosed.« Večinoma ni mislila tako, kakor se je dozdevalo možu. Včasih pa je vendarle globoko občutila, kaj se pravi biti žena brezposelnega in je to tudi izrazila. Takrat možu ni bilo treba šele ugibati, kam meri žena. Njene pikre besede so mu bolešno odjeknile v ušesih in mu segle v glavo. Za ženo so prišli trenutki, ko se je že ob sami misli na navzočnost v živo zavedla, kaj pomeni on zanjo. Bila si je v svesti, da z njim propada vsa domačija in da bo vse rešeno propasti le, če se povzpne on nazaj na prejšnjo stopnjo polnovrednega člana družbe. Ob takih trenutkih se je pred njenimi očmi zabrisal tisti širnejši, večji in silnejši svet, v katerem njen mož kot ena izmed mnogih žrtev izginja v nič. Njena obsodba, očitki in pikre besede so bile naperjene prav za prav proti družabnemu sistemu, ki je pa ostal v ozadju, zakaj žena je videla le svojega moža in nič drugega, kar se je skrivalo za njim. Vse je zadelo njega zaradi tega, ker se je zazrla v njega kot takega in ker preko njega ni segel njen pogled. Tudi mali

Janko jo je navdajal z istimi mislimi. Radovedno se je izpraševala, ali je sploh dobro za žensko, kot je ona, da bi rodila otroke. Saj jih ne čaka nič prijetnega v življenju. Skoraj gotovo bodo nesrečni. Mar naj redi otroke zato, da bodo vse svoje življenje živeli od milodarov in podpor? Na takšne čustvene izbruhe svoje žene mož ni ničesar odgovarjal. Menil je, da ravna najpametneje, če molči, molči vse dotlej, da si žena pridobi stvarno gledanje na vse družabne pojave, on pa da postane zopet neoporečen član družbe. Žena mu je bila mirna, preprosta gospodnja dobrega srca in nad vse skrbna, polna tople ljubezni do moža in otroka, junaška in kljubujoča vsemu svetu. Vendar pa si je mož kljub temu želel, da bi bila bolj tovariška, želel je, da bi oba pozabila na vse in da bi se dobro razumela. A toliko ni mogel pričakovati od nje. Saj toliko tudi ni zmogla. Moral se ji je vdati, dokler ne postane zopet polnopraven ud človeške družbe.

»Malce marmelade je še ostalo, ali je hočeš?« je izpregovorila z nespremenjenim glasom in vstala od mize. Ivan je nenadoma skočil pokonci. Bil je vesel in kar oddahnil se je od zadovoljstva, da ženi ob pogledu na sovaščane, ki so odhajali na počitnice, ni privrelo na dan čustvo grenkobe in bridkosti. »Le sedi, sam pojdem ponjo!« je odgovoril.

Tedaj, ko je bil mož v jedilni shrambi, je prikoracal Janko po stopnicah. Mali se je naglo skobacal materi na kolena in tedaj se je mož vrnil iz shrambe z drobno kepico marmelade. Rahlo je včipnil dečka v bedra in dejal: »Oj«. Jankec ga je bistro pogledal in se prijazno nasmehnil. Bil je popolnoma zdrav. Niti sence prehlada ni bilo videti. Deček je bil zelo vesel in ves miren bolj kot oče, ki je bil vse prej kot miren.